

Αγαπάει Λ
h...u...te...

ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΥΡΚΟ

Με τον Λεωνίδα συμπορευτήκαμε χωρίς να συμπέσουμε. Τούτο γιατί ανήκουμε σε διαφορετική γενιά και δραστηριοποιηθήκαμε στην πολιτική σε διαφορετική εποχή. Η πρώτη μας επαφή πραγματοποιήθηκε μετά τη μεταπολίτευση, όταν αναλάβαμε στο πλαίσιο του αντιμοναρχικού αγώνα ο Μάριος Πλωρίτης, ο Γιώργος Κουμάντος, ο Λεωνίδας και εγώ την παρουσίαση από την τηλεόραση των επιχειρημάτων υπέρ της δημοκρατίας και κατά της βασιλείας. Ήμουν όμως επί χρόνια φίλος του αδερφού του Λεωνίδα, του Τάκη Κύρκου που πρόωρα χάθηκε. Μαζί με τον Τάκη είχαμε δουλέψει για τη δημιουργία και ανάδειξη του Ομίλου Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Μέσω του Τάκη συνδεόμαστε με το χώρο της ΕΔΑ, μαθαίναμε για τις απόψεις, την πάλη, τις συνεχείς ταλαιπωρίες του Λεωνίδα, τις δίκες, τις φυλακίσεις, τη συνεχή δίωξή του από το επίσημο κράτος. Ο Λεωνίδας ήταν ήδη τότε, στην εποχή πριν από τη δικτατορία, πρόσωπο που είχε κερδίσει την εκτίμησή μας για το θάρρος, τη συνέπειά του και τον αγώνα του για την αλλαγή της κοινωνίας. Χαίρομαι λοιπόν που απόψε μου δίνεται η ευκαιρία να αναφερθώ στη σκέψη ενός σημαντικού ανθρώπου, ο οποίος σημάδεψε με τόλμη, με διανοητική ευρύτητα και πολιτική

διορατικότητα τον λόγο και την πορεία της ελληνικής αριστεράς.

Η πολιτική αντίληψη της αριστεράς, έτσι όπως διαμορφώθηκε και με τη σφραγίδα του Λεωνίδα Κύρκου, έχει τις ρίζες της στην καταλυτική εμπειρία που είχε για όλους μας η περίοδος της δικτατορίας, αλλά και η εμπειρία των χωρών του αποκαλούμενου υπαρκτού σοσιαλισμού. Η ανάλυση του Κύρκου αλλά και πολλών άλλων που αγωνιούσαν για το μέλλον του τόπου εστιαζόταν στην εκτίμηση, πως η έλευση της δικτατορίας πέρα από την ευθύνη του αμερικανικού παράγοντα και των τοπικών του εκπροσώπων οφειλόταν και σε ενδογενείς αιτίες και ιδίως στην ανεπάρκεια του πολιτικού συστήματος της προδικτατορικής εποχής. Η αριστερά, πριν από τη δικτατορία, κατατρεγμένη, δεν είχε μια εκπροσώπηση που να εκφράζει ελεύθερα, ανεξάρτητα και χωρίς δογματισμούς την ανάγκη μιας διαφορετικής πολιτικής. Η Ένωση Κέντρου και το ΚΚΕ ακολουθούσαν τους συνηθισμένους δρόμους που δεν έβρισκαν ανταπόκριση. Πλην της πρώτης ευθύνης της προδικτατορικής δεξιάς και του παλατιού, αναδεικνυόταν από τον Κύρκο αλλά και από άλλους στο σοσιαλιστικό χώρο η γενικότερη αδυναμία του πολιτικού συστήματος της

εποχής.

Αναδιωκόμενα

εποχής. Η αποτυχία του να προλάβει πολιτικά και να αποτρέψει την εκδήλωση του πραξικοπήματος και την εγκαθίδρυση της δικτατορίας. Ο ίδιος εξάλλου ο Λεωνίδας ήδη από τον Δεκέμβριο του '66 σε αλληπάλληλες παρεμβάσεις του επέσειε τον κίνδυνο της δικτατορίας. Το ίδιο θέμα είχε θέσει σε μια ανοιχτή εκδήλωσή του την ίδια εποχή και ο Όμιλος Παπαναστασίου. Αλλά οι επισημάνσεις αυτές καλύφθηκαν από τις πολώσεις της εποχής και τη σύγχυση που υπήρχε στις πολιτικές δυνάμεις όπως διαπίστωσε αργότερα ο Λεωνίδας.

Συνεπείς σε αυτή του την ανάλυση στο μεν πρώην κεντρικό χώρο ο Α. Παπανδρέου και όσοι είχαν ιδρύσει στη διάρκεια της δικτατορίας τη Δημοκρατική Άμυνα και άλλες αντιστασιακές οργανώσεις και στο χώρο της κομμουνιστικής αριστεράς ο Λεωνίδας Κύρκος μεταπολιτευτικά διαπίστωσαν, πως αυτό που δεν μπόρεσε να γίνει προδικτατορικά θα έπρεπε να γίνει μετά το 1974 με την ανάδειξη νέων πολιτικών οργανισμών, που να εκφράζουν τα περιθωριοποιημένα επί δεκαετίες στρώματα του πληθυσμού. Μεταπολιτευτικά, υπήρξε μια σύμπτωση των πολιτικών δυνάμεων -παρά τις διαφορές που τις χώριζαν- στην ανάγκη οικοδόμησης ενός νέου -πιο κοντά στα ευρωπαϊκά

δεδομένα- πλαισίου λειτουργίας του πολιτικού συστήματος. Αυτό θα δημιουργούσε μια στέρεη βάση για τη λειτουργία μιας δημοκρατίας απαλλαγμένης από τις παρεμβάσεις ξένων παραγόντων και της εγχώριας ολιγαρχίας. Στην περίοδο αυτή απόλυτη προτεραιότητα είχε λοιπόν για τον Λ. Κύρκο η οικοδόμηση στέρεων και ανθεκτικών δημοκρατικών δομών. Την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ την είδε επίσης ο Λεωνίδας ως εργαλείο εκδημοκρατισμού της χώρας - ασφαλώς και ως συμμετοχή της Αριστεράς στον αγώνα για την Ευρώπη των εργαζομένων. Παράλληλη αν και με διαφοροποιήσεις ήταν η πορεία των δυνάμεων που είχαν διαμορφώσει το ΠΑΣΟΚ.

Η σύντομη αυτή εξιστόρηση μου επιτρέπει να αναδείξω τρεις πλευρές χαρακτηριστικές της σκέψης του Λεωνίδα Κύρκου.

Η πρώτη: Το '74 έλεγε πως «η πλειοψηφία κυβερνά συνυπολογίζοντας τη μειοψηφία, άρα οι δύο πλευρές πρέπει να βρίσκουν και πεδία συγκλίσεων», διότι «η διαλεκτική λέει, πως μέσα από τις συγκρούσεις δημιουργείται μια νέα ισορροπία και διαμορφώνεται ένας νέος συσχετισμός σε μια προωθητική πορεία». Ήταν μια θέση που τον διαφοροποιούσε από την παραδοσιακή άποψη της τότε

κομμουνιστικής αριστεράς που συνέχιζε να αμφισβητεί τις πολιτικές δομές ~~κάθε~~ κοινωνίας που ακολουθούσε την οργάνωση της οικονομίας της αγοράς.

χαρτοκινητική αγορά

Η δεύτερη: Η πίστη του στον εθνικό και όχι απλά ταξικό ρόλο της Αριστεράς. Στήριξε την αντιδικτατορική ενότητα, ζητούσε προγραμματικές συγκλίσεις, πίστευε ότι ο δρόμος προς τον σοσιαλισμό συνδέεται με την αδιάκοπη στερέωση και διεύρυνση της δημοκρατίας, υποστήριξε -κριτικά βέβαια- το ΠΑΣΟΚ το '81 διαβλέποντας τη δυνατότητα ενός μεγάλου μετασχηματισμού της χώρας. Ταυτόχρονα συνέβαλε καθοριστικά στην ανανέωση του πολιτικού λόγου της Αριστεράς – από πολύ νωρίς υπογράμμισε την ανάγκη ενός «αριστερού λόγου επιστημονικά τεκμηριωμένου». Επεσήμανε έγκαιρα την ανεπάρκεια και τον κίνδυνο της εθνικιστικής προσέγγισης στα διεθνή προβλήματα. Διακήρυξε και υπερασπίστηκε την αυτονομία των μαζικών χωρών από την κυβέρνηση και τα κόμματα. Στάθηκε ανοιχτός σε νέες ιδέες και κατανόησε έγκαιρα τον ρόλο των νέων κινημάτων -των γυναικών, των οικολόγων, των νέων- ενώ είχε και εξακολουθεί να έχει μια σταθερή άποψη για τη συνάντηση των κόσμων της ανανεωτικής αριστεράς και του ΠΑΣΟΚ.

Η τρίτη: Η διορατικότητα στην επιλογή της ένταξης της χώρας στην ΕΟΚ, που -όπως είπα προηγουμένως- κατά την ανάλυσή του ενίσχυε τη διαδικασία εκδημοκρατισμού της χώρας. Ψήφισε «ναι επί της αρχής» στη Βουλή- «είναι η πρόκληση της Ιστορίας» είπε στην αγόρευσή του όταν επικυρωνόταν η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ (28/8/1980) – γιατί «η ένταξη είναι μια επιχείρηση για τη διεύρυνση των δημοκρατικών κατακτήσεων των εργαζομένων, για μια εθνική ανάπτυξη δημοκρατικού χαρακτήρα, για την άσκηση μιας πολιτικής ανεξαρτησίας, ειρήνης και συνεργασίας, για να συμβάλλουμε στην ΕΟΚ των εργαζομένων, στη συσπείρωση όλων των δυνάμεων της εργασίας, της επιστήμης και της κουλτούρας». Κατά την ανάλυσή του εξάλλου, όπως είχε τονίσει στην ίδια αγόρευση, «η αντίθεση ΗΠΑ-ΕΟΚ δημιουργεί νέα περιθώρια για την ανάπτυξη μιας αυτόνομης πολιτικής από τη μεριά μικρών χωρών, που μέχρι τώρα ήταν δεμένες στο άρμα των ΗΠΑ».

Τελειώνοντας, θέλω να αναφερθώ στο χάρισμα που κατεξοχήν τον διέκρινε – το χάρισμα του λόγου. Ενός λόγου με έμπνευση, με εικόνες, με συναισθηματισμό, αλλά ταυτόχρονα ενός λόγου δομημένου, συγκεκριμένου, τεκμηριωμένου. Δεν μπορεί επίσης να μην μνημονεύσω την

ανιδιοτέλεια, την εντιμότητα, τον ατελείωτο αλtruισμό καθώς και την κουλτούρα του, την ευρυμάθεια, την ευγένεια και το ήθος που τον χαρακτηρίζουν. Ο Λεωνίδας Κύρκος είναι παράδειγμα πολιτικού που διαμόρφωσε την πολιτική ζωή της χώρας στην εποχή του και έδειξε ότι η πίστη σε αξίες μπορεί και πρέπει να καθορίσει τον τρόπο ζωής, του καθενός από μας.

Τον ευχαριστούμε γι' αυτό.